

ዳኞች፡- ዓብዱልቃድር መሐመድ

ሂሩት መለሠ

ፀጋዬ አስማማው

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- ወ/ሮ እፀገነት አሸቱ - ቀረቡ

ተጠሪ፡- ወ/ሮ ሰላማዊት ንጉሴ - ጠበቃ ይልማ ቻኔ - ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

መዝገቡ ለሰበር ችሎቱ ሊቀርብ የቻለው የአሁኗ አመልካች የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ፍ/ቤት የሰበር ሰሚ ችሎት በሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ተፈጽሟል በማለት የሰበር አቤቱታ በማቅረባቸው ነው፡፡

የአሁኗ ተጠሪ ግንቦት 15 ቀን 1997 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻ ሟች ዘነበ ንጉሴ ታህሣሥ 23 ቀን 1996 ዓ.ም ንብረታቸውንና የሕፃን ናትናኤል ዘነበን አሳዳጊነትና ሞግዚትነት በተመለከተ ያደረጉት ኑዛዜ እንዲፀድቅላቸው ለአዲስ አበባ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ዳኝነት ጠይቀው ይኸው ፍ/ቤትም የተጠሪን አቤቱታ በመቀበል ኑዛዜው የፀደቀ መሆኑን በመግለጽ ሐምሌ 07 ቀን 1997 ዓ.ም ወስኗል፡፡ ከዚህ በኋላም የአሁኗ አመልካች በፍ/ቤ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ.358 መሠረት ባቀረቡት የተቃውሞ አቤቱታ ሟች ኑዛዜውን ያደረጉት በጋብቻ የጋራ ድርሻ ባለበት ንብረት መሆኑን፣ የሞግዚትነት ስልጣን ከእናት ለመውሰድም ሕጋዊ ክልከላ ያለ ስለመሆኑ፣ ኑዛዜው ግልጽነት የጎደላቸውን ቃላት የያዘ መሆኑን በመዘርዘር ሟች አደረጉ የተባለው ኑዛዜ የፀደቀው ያላግባብ በመሆኑ ሊሠረዝ ይገባል በማለት ዳኝነት ጠይቀው ተቃውሞ የቀረበለት ፍ/ቤትም ግራ ቀኙን ከአከራከረ በኋላ ኑዛዜው ከንብረት ክፍፍሎ በፊት በጋብቻ የጋራ ንብረት መደረጉን፣ የእናት ሞግዚትነትም ከሕግ የሚመነጭ ሆኖ እያለ አባት በኑዛዜ ለሕፃን አክስት እንዲሆን ማድረጋቸው ተገቢነት የሌለው መሆኑን፣ ኑዛዜው ግልጽ ያልሆነ አሻሚ ቃል ይዞ መገኘቱም ፈራሽ የሚያደርገው ስለመሆኑ የሚሉትን ነጥቦችን በምክንያትነት ጠቅሶ የአመልካችን ተቃውሞ በመቀበል ቀደም ሲል ኑዛዜውን በማጽደቅ የሰጠውን ውሳኔ ሠርዞታል፡፡ ጉዳዩን በይግባኝ ደረጃ የተመለከተው የከተማው ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤትም ግራ ቀኙን ከአከራከረ በኋላ የስር ፍ/ቤትን ውሳኔ አጽንቶታል፡፡ ጉዳዩ በሰበር የቀረበለት የከተማው አስተዳደር ፍ/ቤት ሰሚ ችሎትም ግራ ቀኙን ከአከራከረ በኋላ መዝገቡን በመመርመር በርካታ ምክንያቶችን በፍርዱ ላይ በማስፈር የበታች ፍ/ቤቶችን ውሳኔ ከሻረ በኋላ ሟች ታህሣሥ 23 ቀን 1996 ዓ.ም ባደረጉት ግልጽ ኑዛዜ የአሁኗን ተጠሪንና ሕፃን ናትናኤል ዘነበን ጠቅላላ የኑዛዜ ወራሽ በማድረግ የተውጣጡ በመሆኑ ኑዛዜው ፈራሽ አይደለም በማለት ወስኗል፡፡ የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ ውሳኔ በመቃወም ለማስለወጥ ነው፡፡

አመልካች የካቲት 13 ቀን 2000 ዓ.ም በፃፉት የሰበር አቤቱታ የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት አለበት የሚሉባቸውን ምክንያቶችን ዘርዘረዋል፡፡ የአመልካች የሰበር አቤቱታ ተመርምሮም ተጠሪን ያስቀርባል ተብሎ ሠኔ 24 ቀን 2000 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻ መልሳቸውን ሲያቀርቡ አመልካች በበኩላቸው ሐምሌ 21 ቀን 2000 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻ የመልስ መልሳቸውን ሰጥተዋል፡፡ ከዚህም በኋላ ግራ ቀኙ በችሎት የቃል ጥያቄ ተደርጎላቸው መልስ ከሰጡ በኋላ ሕፃን ናትናኤል ዘነበ በችሎት ቀርቦ ሐሣቡንና ፍላጎቱን እንዲሰጥ ተደርጎ ቃሉ ተመዘግቧል፡፡

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኙን የጽሑፍ ክርክር፣ የሕፃን ናትናኤል ዘነበን አስተያየት የሠበር አቤቱታ ከቀረበበት ውሣኔ እና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናኘብ በሚከተለው መልኩ መርምሮታል። እንደመረመረውም የችሎቱን ምላሽ የሚያስፈልገው አቢይ ነጥብ ሚች አቶ ዘነበ ንጉሴ ታህሣሥ 23 ቀን 1996 ዓ.ም ባደረጉት ግልጽ ኑዛዜ የተጠሪና የሕፃን ናትናኤል ዘነበን ጠቅላላ የኑዛዜ ወራሽ በማድረግ የተወጡት ኑዛዜ ፈራሽ አይደለም ተብሎ መወሰኑ ባግባቡ መሆን ያለመሆኑ ሆኖ ተገኝቷል።

ከክርክሩ ሂደት መገንዘብ የተቻለው ሚች አቶ ዘነበ ንጉሴ እና የአሁኗ አመልካች በጋብቻ ተሳታፊው ሲኖሩ ቆይተው ጋብቻው በፍቺ ውሣኔ ታኅሣሥ 22 ቀን 1995 ዓ.ም ጀምሮ መፍረሱን፣ በዚህ ወቅትም ፍቺው በልጆች አስተዳደግና በንብረት ላይ የሚያስከትለውን ውጤት በተመለከተ ስምምነት እንዲያቀርቡ፣ መስማማት ካልተቻለ አንዳቸው አቤቱታ እንዲያቀርቡ ትእዛዝ ተሰጥቶ መብት ከተጠበቀ በኋላ የፍቺ ጥያቄ የተስተናገደበት መዝገብ መዘጋቱን ነው። ከዚህም በኋላ የንብረት ክርክር ተደርጎ የጋራ መሆናቸው የተረጋገጠውን ዕቃዎች ግራ ቀኙ እንዲካፈሉ፣ በመኖሪያ ቤቱ ላይ የአሁኗ አመልካች ያላቸው ድርሻ 10,171.78/ አስር ሺህ አንድ መቶ ሰባ አንድ ብር ከሰባ ስምንት ሣንቲም/ መሆኑ ተረጋግጦ ሚች አቶ ዘነበ ንጉሴ እንዲከፍሉ ተብሎ መጋቢት 21 ቀን 1997 ዓ.ም በፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. 07941 ተወስኗል። ሌላው ከክርክሩ ሂደት መገንዘብ የተቻለው ሚች ኑዛዜ ያደረጉት ታኅሣሥ 23 ቀን 1996 ዓ.ም ሆኖ ከዚህ ዓለም በሞት የተለዩት ሚያዝያ 30 ቀን 1997 ዓ.ም መሆኑን፣ የአሁኗ አመልካች የሕፃን ናትናኤል ሞግዚትና አስተዳዳሪ እንዲሆኑ በፍ/ቤት የተወሰነው ግንቦት 27 ቀን 1997 መሆኑን የአሁኗ ተጠሪ ሚች ያደረጉትን ኑዛዜ በፍ/ቤት እንዲፀድቅ ግንቦት 15 ቀን 1997 ዓ.ም የተፃፈ አቤቱታ አቅርበው ሐምሌ 07 ቀን 1997 ዓ.ም በፍ/ቤት ዕድቆ መወሰኑን፣ ይኸው ውሣኔ እንዲሠረዝ በአሁኗ አመልካች በኩል የተቃወሞ አቤቱታ የቀረበው ጥቅምት 04 ቀን 1998 ዓ.ም እና የአሁኗ አመልካች በመኖሪያ ቤቱ ላይ ያላቸው ድርሻ በውሣኔው መሠረት ያልተከፈላቸው መሆኑን ጭምር ነው።

በሌላ በኩል የአዲስ አበባ ከተማነክ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት የሚች አቶ ዘነበ ንጉሴ ኑዛዜ በሕፃኑ ሞግዚትነትና አሳዳሪነት ላይ የተደረገ መሆኑ እየተገለፀለት የአሁኗን ተጠሪንና ሕፃን ናትናኤል ዘነበን የሚቼ ጠቅላላ ወራሾች የሚያደርገው ኑዛዜ ፈራሽ አይደለም በማለት የሞግዚትነትን ጉዳይ በተመለከተ ግልጽ ውሣኔ አለማስፈሩን ከውሣኔ አሰጣጡ ሂደት ተገንዝበናል።

እንግዲህ በሚች አቶ ዘነበ ንጉሴ ኑዛዜ የተገለፀው የሕፃኑ ሞግዚትነትና ኑዛዜው በጠቅላላው የሚች ንብረት ላይ ያለውን ዋጋ ከሕጉ ጋር አገናዝቦ መመልከትን የግድ ይሏል። በቅድሚያ ሊመረመር የሚገባው ነጥብ ለሕፃን ናትናኤል ዘነበ አክስቱ የሆነችው የአሁኗ ተጠሪ ሞግዚት እንዲሆኑ ሚች ዘነበ ንጉሴ በኑዛዜ መወሰናቸው ተቀባይነት አለው ወይስ የለውም? የሚለው ነው።

እንደሚታወቀው ሕፃናት የተለየ ድጋፍና እንክብካቤ የሚያስፈልጋቸው የህብረተሰብ አካል ናቸው። የዚህም መነሻ ሆነው ሕፃናቱ ከእድሜያቸው ለጋነት በተያያዘ ለአደጋ የተጋለጡ የሕብረተሰብ አካላት /vulnerable groups/ የመሆናቸው ጉዳይ ነው። ይህንን አደጋ ለመከላከል እና የተለየ ድጋፍና እንክብካቤ የማድረግ ሥራ የተሣካ ይሆን ዘንድም የእነዚህን የህብረተሰብ ክፍሎች መብትና ደህንነት በሚመለከት የተለዩ ስምምነቶች በአለምና በአህጉር አቀፍ ደረጃ ተፈርሞ እየተገበሩ ይገኛሉ። ከስምምነቶቹ ውስጥም የሕፃናት መብቶች ኮንቬንሽን እና የአፍሪካ ሕፃናት መብቶችና ደህንነት ቻርተር ተጠቃሾች ናቸው። ሐገራችን ኢትዮጵያ የሕፃናት መብቶች ኮንቬንሽንን ህዳር 29 ቀን 1984 ዓ.ም፣ የአፍሪካ ሕፃናት መብቶችና ደህንነት ቻርተር ደግሞ እ.ኤ.አ ኦክቶበር 02 ቀን 2002 ዓ.ም አጽድቃለች። ከዚህ በተጨማሪ የሕፃናትን መብትና ደህንነት በሚመለከት የፌዴራሉ ሕገ-መንግሥት፣ የክልል ሕግጋተ- መንግሥታት እና ሌሎች ሕጎች አሉ። በዓለም አቀፍ በአህጉርና በአገር ደረጃ ሕፃናትን አስመልክቶ በስራ ላይ ያሉ እነዚህ ሕጎች ደግሞ መሠረታዊ መርሆዎችን የያዙ መሆኑን መገንዘብ ይቻላል። በሕፃናት መብቶች ኮንቬንሽን መሠረታዊ ከሆኑት መርሆዎች ውስጥ አንዱ ሕፃናትን በሚመለከቱ ጉዳዮች ለሕፃናት ጥቅምና ደህንነት /the best interest of the child/ ቅድሚያ መስጠት የሚለው ስለመሆኑ የአንቀጽ 3.1 ድንጋጌ ሲያሳይ የአፍሪካ የሕፃናት መብቶችና ደህንነት ቻርተርም በአንቀጽ 4.1 ድንጋጌ ስር ይህንን አካላት ይዟል። የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ-መንግሥትም ኢትዮጵያ ያፀደቀቻቸውን የዓለም አቀፍ ስምምነቶችን የአገሪቱ የሕግ አካል መሆናቸውን በአንቀጽ 9/4/ ስር ከመደንገግና በሕገ-መንግሥቱ በስፋት ሽፋን የተሰጣቸው መሠረታዊ የመብቶችና የነፃነቶች ድንጋጌዎች ሀገሪቱ ከተቀበለቻቸውና ዓለም አቀፍ የሠብአዊ መብቶች ሕግጋት፣ ስምምነቶች ወይም ሰነዶች መርሆዎች ጋር በተጣጣመ መንገድ መተርጎም የግድ ስለመሆኑ በአንቀጽ 13/2/ ከማስቀመጡም በተጨማሪ

የሕፃናትን ልዩ ችግር ከግምት ያስገቡ የተለያዩ ንዑስ ድንጋጌዎችን የያዘ ድንጋጌ በአንቀጽ 36 አስፍሯል። በተለይም የአንቀጽ 30-ስ አንቀጽ ሁለት ሕፃናትን የሚመለከቱ እርምጃዎች በሚወሰዱበት ጊዜ ሁሉ የመንግሥታዊ ወይም የባንክ አድራጎት ተቋማት እንዲሁም ፍ/ቤቶችና የአስተዳደር ባለስልጣናት ወይም የሕግ አውጪው አካላት የሕፃናትን ደህንነት በቀድሞ ትጋት ሊያስቡበት የሚገባ ስለመሆኑ አጽንኦት ባለው መንፈስ፤ በአስገዳጅነት ደንገገን። ሕገ-መንግሥቱንም ተከትለው የወጡ ፖሊሲዎችና ሕጎች አቀራረጽ ይዘትና መንፈስ ሲታይም የሕፃናትን መብትና ደህንነት የማስከበር ዓላማ ግንዛቤ ውስጥ ያስገቡ መሆኑን ለመገንዘብ አያዳግትም።

የሕፃናትን ጥቅምንና ደህንነት ቀደምትነት ከሚለው መርህ በተጨማሪ በዓለም አቀፍና በአህጉራዊ ሠነዶችና ስምምነቶች ውስጥ ልዩ ትኩረት የተሰጠው ሌላው መሠረታዊ መርህ የሕፃናት ተሳትፎ መርህ ነው። የዚህ መርህ ዓይነተኛ ይዘት በዓለም አቀፍ የሕፃናት መብቶች ኮንቬንሽን በአንቀጽ 12 የተመለከተ ሲሆን የአፍሪካ የሕፃናት መብቶችና ደህንነት ቻርተርም በአንቀጽ 4.2 ስር በግልጽ ሠፍሯል። አጠቃላይ የዚህ መብት አድማስ ሲታይም ሕፃናት ህይወታቸውን በሚመለከቱ ጉዳዮች ላይ በውሳኔ አሰጣጥ ሂደት ውስጥ ተሳትፎ ማድረግ እንደሚችሉ፤ በተጨማሪም ጥቅማቸውን በሚመለከቱ ውሳኔዎች ላይ የራሳቸውን ተጽእኖ የማሳረፍ መብት ያላቸው መሆኑ፤ ይህም ስፋት ባላቸው የፍርድ ጉዳዮች እንዲሁም መደበኛ የውሳኔ አሰጣጥ በሚመለከቱ በጤና፤ በትምህርትና በአካባቢ ጉዳዮች ሁሉ ሊካተት የሚገባ ስለመሆኑ ተጠቃሽ ድንጋጌዎች ያስገነዝባሉ። ድንጋጌዎቹ ሕፃናት በጉዳዮቻቸው ወቅት፤ በወላጆች መለያየትና ፍቺን ተከትሎ የትኛው ወላጅ ጋር ማደግ እንደአለባቸው ውሳኔ ሲሰጥ እና በመሳሰሉት ጉዳዮች ላይ አስተያየት መስጠትና ሊደመጡ እንደሚገባ እንዲሁም አስተያየታቸው ከመደመጡ ባሻገር ተገቢው አፅንኦት ሊሰጠው የሚገባ መሆኑን ያስረዳሉ። የሕፃናቱ ሀሳብና አስተያየት ተገቢውን አፅንኦት የሚያገኘውም የሕፃናት እድሜንና የአስተሳሰብን የብስለት ደረጃ ግንዛቤ ውስጥ በማስገባት መሆኑንም የሚያጠይቅ አይሆንም።

እንግዲህ ሕፃንን የሚመለከት አንድ ጉዳይ ሲወሰን ሊታሰብባቸው የሚገባቸውን የተወሰኑ መሠረታዊ መርሆዎችን የሕግ ማቀፋቸውንና የድንጋጌዎችን ዝርዝር ይዘትና መንፈስ ምን እንደሆነ ከላይ ተመልክተናል። እጃችን ወዳለው ጉዳይ ስንመለስም የተሻሻለው የፌዴራሉ የቤተሰብ ሕግ አካል መጠን ያልደረሰን ልጅ የሚጠብቁትን ተቋማትንና ቅደም ተከተሉን ከአንቀጽ 219-238 ድረስ ባሉት ድንጋጌዎች አስቀምጧል። በድንጋጌዎቹ መሠረት ወላጆች ከሌላው ሰው በቅድሚያ የአስተዳዳሪነትና የሞግዚትነት ሥልጣን ያላቸው መሆኑ፤ አሳዳሪ ወይም ሞግዚት በልጁ ወላጅ በኑዛዜ ቃል የሚመረጥ መሆኑ፤ ይህም በፍ/ቤት ሊሻር ወይም ሊሻሻል የሚችል መሆኑ፤ ወላጆች ወይም የወላጅ ኑዛዜ ከሌለ ሦስተኛው መንገድ ከዘመዶቹ መካከል በዝምድና ቅደም ተከተል የአሳዳሪነትና የሞግዚትነት ሥልጣን ሊሰጥ እንደሚገባ፤ በመጨረሻም በሕግ የሚመረጡ ዘመዶች ከሌሉ ይኸው ሥልጣን በፍ/ቤቱ በሚመረጥ ሰው ሊሰጥ የሚችል ስለመሆኑ ተገልጿል። ሆኖም የእነዚህ ድንጋጌዎች ቅደም ተከተል ተግባራዊ ሲደረግ ሁልጊዜ ግንዛቤ ውስጥ መግባት ያለበት ቁልፍ ነጥብ በሕገ-መንግሥቱ የተመለከተው የሕፃናት ደህንነት መብት ቀደምትነት ስለመሆኑ ሊረሳ የማይገባው ነው። በተሻሻለው የቤተሰብ ሕግ የተመለከቱት ከላይ የተጠቀሱት ድንጋጌዎችም ሆነ በአንቀጽ 113/2/ ስር የተመለከተው ድንጋጌ አቀራረፅ፤ ይዘትና መንፈስ ሲታይ ፍ/ቤቶች አካለመጠን ያልደረሰን ልጅ አሳዳሪነትና ሞግዚትነት በተመለከተ ውሳኔ ሲሰጡ በሕገ-የተሰጣቸውን ሠፊ ሥልጣን መጠቀም ያለባቸው መሆኑንና የሕፃናትን መብትና ጥቅም የማስከበር ኃላፊነታቸውን መወጣት ግዴታ ያለባቸው መሆኑን ያስረዳል። በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 13/1/ ስር የተመለከተው ድንጋጌም ይህንን የሚያጠናክር ነው። የሕፃናትን ደህንነትና ጥቅም ለማስጠበቅ የሚችል ውሳኔ ይሰጥ ዘንድ ደግሞ የሕፃናቱ ሀሳብ ሊደመጥና ተገቢው ክብደት ሊሰጠው የሚገባ ነው ይህንን የሚቃረኑ ልማዳዊ አሠራሮችን ተቀባይነት የሌላቸው ስለመሆኑ የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 9/1/ ድንጋጌ በግልጽ ያሳያል።

በዚህም መሠረት የዚህ መዝገብ ጉዳይ ሲታይ ሕፃን ናትናኤል ዘነበ አስተዳዳሪነትና ሞግዚትነትን በተመለከተ የሚቹ ኑዛዜ የሕፃናትን ደህንነትና ጥቅም ቀደምትነት መርህ ለማስከበር እና ተግባራዊ ለማድግ በሚያስችል መልክ የተከናወነ ሆኖ አልተገኘም። ሕፃን ናትናኤል ዘነበ በዚህ ችሎት ሲደመጥም ከአክሲዮን ጋር የመኖር ፍላጎት የሌለው መሆኑንና ከወላጅ እናቱ ተገቢው እንክብካቤ እየተደረገለት በማደግ ላይ ያለ ስለመሆኑ አስተያየት ሰጥቷል። ሕፃኑ ከአባቱ ሞት በኋላ በአክሲዮን በኩል ተገቢው ክትትልና እንክብካቤ ያልተደረገለት ስለመሆኑም አረጋግጧል። የሕፃኑ እድሜ ሲታይም አስር መሆኑንና አስተሳሰቡም የበሰለ ሊባል የሚችል መሆኑ ይህ ችሎት የተገነዘበው ሲሆን ይህም ለአስተያየቱ ተገቢው ክብደት መስጠት አስፈላጊ መሆኑን የሚያሳይ ሆኖ ተገኝቷል። በመሆኑም ከላይ በተመለከቱት ሕጋዊ

ምክንያቶች መሠረት ሚች አቶ ዘነበ ንጉሤ ስለሕፃን ናትናኤል ሞግዚትነት የተውት ኑዛዜ ፈራሽ የማይሆንበት ሕጋዊ ምክንያት ስለሌለ በዚህ ረገድ የተሰጠው ውሣኔ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ሆኖ ተገኝቷል።

ሌላው በሚቹ ኑዛዜ የተገለፀው ነገር የሚቹን ንብረት ክፍፍልን የሚመለከት ሲሆን በዚህ ረገድ የተሰጠውን ውሣኔ አግባብነትን ከሕግ ጋር አገናዝበን ተመልክተናል። በዚህ እረገድ የሚቹ ኑዛዜ ሠነድ ይዘት ሲታይ ፦

"... በአዲስ አበባ ከተማ ወረዳ 19 ቀበሌ 55 የቤት ቁጥር 1654 የሆነውን መኖሪያ ቤቱን ግቢ ውስጥ ያሉትን ቤቶችንና መኖሪያ ቤት ውስጥ ያለውን ንብረቱን በስሜ በባንክ ያለውን ገንዘብ ሁለት እጁን ለአሁኑ ለወ/ሮ ሠላማዊት ንጉሤ ኪዳኔ በራሄ ፈቃድ ተናዝግለሁ፤ እንደ እጁን ለልጄ ለአምስት ዓመቱ ለናትናኤል ዘነበ ንጉሤ አውርሻለሁ፤ የኑዛዜ ተቀባይ ለሆኑ ወ/ሮ ሰላማዊት ንጉሤ ኪዳኔ ከላይ ስሙ የተጠቀሰውን ልጄን አቅም አዳም እስኪደርስና እራሱን እስኪችል ድረስ በኑዛዜ የተናዘገኩትን ንብረቱን አንድ እጁን ተንክባክባ እየጠበቀች የቤቱንም ኪራይ እየተቀበለች አስቀምጣ እራሱን ሲችል እንድታስረክበው የእሷን ድርሻ ሁለት እጁን ለራሷ እንድትጠቀምበት ላደረገችልኝ ውለታ መክፈያ መናዘዜንና ልጄን ተንክባክባ እንድታሳድግልኝ ይህንን ኑዛዜ አድርጌአለሁ ..."

የሚል እና በአራት ምስክሮች ፊት የተደረገ ግልጽ ኑዛዜ ነው።

ሚች ለተጠሪ ያደረጉት ኑዛዜ ተጠሪን የሚች ንብረቶች ተጠቃሚ እንዲሆኑ ያደረገው በአንድ በኩል ለሕፃኑ ለሚያበረክቱት መልካም አስተዳደግ፣ በሌላ በኩል ደግሞ ለሕፃኑ ከሚያደርጉት መልካም አስተዳደግ በተጨማሪ ለሚቹ ላደረጉት ውለታ ስለመሆኑ የሚጠቅስ ይመስላል። ተጠሪ በበኩላቸው የሕፃኑ ሞግዚትነትና አስተዳዳሪነት በኑዛዜው መሠረት አይገባሽም ከተባልኩ ንብረቱን በተመለከተ ሚች 2/3ኛው ይሠጣት በማለት የተናዘዙት የሚፈርስበት የሕግ ምክንያት የለም በማለት ተከራክረዋል። ይሁን እንጂ የሚች ኑዛዜ አጠቃላይ ይዘቱና መንፈሱ በውል ሲታይ ተጠሪ የሚች ንብረት የኑዛዜ ተጠቃሚ የሚሆኑት ሕፃን ናትናኤልን ተንክባክበው ሲያሳድጉ መሆኑን ያስገነዝባል። ተጠሪ ሕፃኑን ሲያሳድግ አስፈላጊውን ወጪ የሚያደርጉበት ለራሳቸው ድርሻ ይሆናል ከተባለው ስለመሆኑም የኑዛዜው ይዘት ያሳያል። ምክንያቱም ሚች ለሕፃኑ ከተውት/1/3ኛ ድርሻ ተጠሪ ተንክባክበው እንዲጠብቁ፣ የቤት ኪራዩን እየተቀበሉ እንዲያስቀምጡና ለአካለመጠን ሲደርስና ራሱን ሲችል እንዲያስረክቡ በኑዛዜው ላይ በግልጽ መቀመጡ ለሕፃኑ እንክብካቤና አስተዳደግ ወጪ የሚደረገው ከተጠሪ ድርሻ መሆኑን የሚያሳይ ነው። ከዚህ አኳያ ሚች አቶ ዘነበ ንጉሤ ታህሣሥ 23 ቀን 1996 ዓ.ም ያደረጉት ኑዛዜ ገደብ ያለበት ኑዛዜ /Conditional legacy/ ስለመሆኑ መገንዘብ አያግባቅም። የኑዛዜ ስጦታ ጠቅላላ ወይም ልዩ ሊሆን እንደሚችል በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 912 ስር የተመለከተ ሲሆን እንደዚህ ዓይነት የኑዛዜ ስጦታዎች አንድ ሁኔታ ሲደርስ የሚፀኑ ወይም የሚቀሩ ሆነው ሊደረጉ የሚችሉ ስለመሆኑም የፍ/ብ/ሕ/ቁ. 916 ድንጋጌ ያስረዳል። በተያዘው ጉዳይ ተጠሪ ሕፃን ናትናኤልን ተንክባክበው ያሳደጉት ሁኔታ የለም። ተጠሪ ሕፃኑን ከራሳቸው የኑዛዜ ድርሻ ወጪ በማድረግ ተንክባክበው የማሳደግ ሁኔታ ካልተረጋገጠ ደግሞ ተጠሪ የንብረቱ በኑዛዜ ተጠቃሚነት የፀና ሊሆን አይችልም። ስለሆነም ተጠሪ የኑዛዜው ተጠቃሚ የሚሆኑበት ሕጋዊ ምክን ያት ሳይኖር የኑዛዜ ጠቅላላ ወራሽ ናቸው ተብሎ መወሰኑ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ሆኖ ተገኝቷል። በዚህም ምክንያት የሚች አቶ ዘነበ ንጉሤ ማንኛውም የሚንቀሳቀስም ሆነ የማይንቀሳቀስ ንብረት ሕጋዊ መብት የሚተላለፈው ለሕፃን ናትናኤል ዘነበ ሆኖ የሕፃኑ ሞግዚትና አስተዳዳሪ አመልካች ሆነው ሊያስተዳድሩት የሚገባ ሆኖ ተገኝቷል። አመልካች የሕፃኑን የማይንቀሳቀስ ሀብት መልካም አስተዳደር በሚመለከት የሞግዚትነት ሥልጣን እንዲኖራቸውም መወሰን አለበት ብንልም ሕፃኑ ከሚቹ አባቱ የሚተላለፍለትን ሀብት አጠቃላይ ሁኔታ፣ የአመልካችን ችሎታ፣ የክርክሩን አጠቃላይ ይዘትንና የልጁን ጥቅም በማመዘዝ ስለሀብቱ አስተዳደር አመልካች የሚኖራቸውን ሥልጣን ከወዲህ መግለጽ ጠቃሚ ሆኖ ተገኝቷል። በአጠቃላይ ከላይ በተመለከቱት ሕጋዊ ምክንያቶች የሚከተለውን ወስነናል።

ው ሣ ኔ

- 1/ አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ከተማ ነክ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ/ቁ. 04273 ጥር 02 ቀን 2000 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348/1/ መሠረት ተሸሯል።
- 2/ በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ከተማ ነክ የመ/ደ/ፍ/ቤት በመ/ቁ/ 1120/98 ሚያዝያ 24 ቀን 1998 ዓ.ም፣ በይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት ደግሞ በመ/ቁ/ 03383 መጋቢት 27 ቀን 1999 ዓ.ም የተሰጡት ውሣኔዎች በውጤት ደረጃ ተቀባይነት ያላቸው በመሆኑ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348/1/ መሠረት ፀንቷል።
- 3/ ሚች አቶ ዘነበ ንጉሤ ታኅሣሥ 23 ቀን 1996 ዓ.ም ያአደረጉት ኑዛዜ ፈራሽ ነው ብለናል።
- 4/ ተጠሪ ከሚች አቶ ዘነበ ንጉሤ ንብረት በኑዛዜው ተጠቃሚ የሚሆኑበት አግባብ የለም ብለናል።
- 5/ የሚች አቶ ዘነበ ንጉሤ ሕጋዊ ወራሽ ሕፃን ናትናኤል ዘነበ ነው ብለናል።
- 6/ የሕፃን ናትናኤል ዘነበ አስተዳዳሪና ሞግዚት አመልካች ናቸው ብለናል።
- 7/ አመልካች በሞግዚትነት ሥልጣናቸው ሕፃኑ ከአባቱ በውርስ ሊያገኝ የሚገባውን የማይንቀሳቀስ ንብረት የሕፃኑ እድሜ አካለመጠን /18 ዓመት/ እስከሚደርስ ድረስ በማናቸውም መንገድ ለ3ኛ ወገን የማስተላለፍ መብት የተገደበ ሆኖ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ግን በፍ/ቤት ፈቃድ ተገቢውን መፈፀም ይችላሉ ብለናል።
- 8/ በዚህ ችሎት ለተደረገው ክርክር ወጪና ኪሣራ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።

መዝገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መ/ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ተ.ወ